

ИНДИКАТОРИ ЗА БЕДНОСТ И СОЦИАЛНО ВКЛЮЧВАНЕ В ОБЛАСТ БЛАГОЕВГРАД ПРЕЗ 2022 ГОДИНА

Индикаторите за бедност и социално включване са част от общите показатели на Европейската общност за проследяване на напредъка на страната в борбата с бедността и социалната изолация. Основен източник на статистически данни за пресмятане на общите индикатори е ежегодно провежданото наблюдение “Статистика на доходите и условията на живот (EU- SILC)”.

Оценка на бедността

През 2022 г. линията на бедност общо за страната е 525.92 лв. средномесечно на лице от домакинство. При този размер на линията на бедност под прага на бедност са били 1 571.9 хил. лица, или 22.9% от населението на страната.

Данните от изследването позволяват изчисляване на линия на бедност за всяка област. Приложен е същият метод както при линията на бедност на национално ниво - 60% от средния общ разполагаем нетен доход на домакинствата в рамките на областта. За 2022 г. в област Благоевград размерът на линията на бедност е 460.58 лв. средномесечно на лице от домакинство, като под прага на тази линия са 17.5% от населението на областта (табл.1).

1. Основни индикатори за бедност

	2018	2019	2020	2021	2022
Линия на бедност - средномесечен размер - лв.	304.58	339.75	404.58	463.25	460.58
Относителен дял на бедните - % от населението	16.6	16.5	19.6	15.1	17.5
Относителен дял на бедните преди получаването на социалните трансфери - % от населението	42.3	35.1	39.2	39.9	42.3
Относителен дял на бедните преди получаването на социалните трансфери, с включени пенсии - % от населението	29.7	23.8	26.1	25.0	27.7
Отношение между доходите на най-бедните и най-богатите 20% от населението (S80/20)	6.3	6.8	5.9	5.5	5.2
Коефициент на Джини ¹	36.1	37.2	35.5	34.1	32.1

В сравнение с предходната година размерът на линията на бедност за област Благоевград през 2022 г. намалява с 0.6%, а за страната нараства с 4.3%. Относителният дял на бедното население нараства с 2.4 процентни пункта (табл. 1).

За 2022 г. област Благоевград се нарежда на седемнадесетто място в страната по размер на линията на бедност.

Най-ниската линия на бедност се наблюдава в областите Монтана и Видин с 373 лева.

Най-висок е относителният дял на бедните в областите Стара Загора - 33.9% и Добрич - 27.0%, а най-нисък в областите Шумен - 12.9% и Велико Търново - 15.8%.

¹ Изчислява се на основата на данни от разпределението на лицата от домакинствата по доход и е нормиран в границите от 0 до 100.

ТЕРИТОРИАЛНО СТАТИСТИЧЕСКО БЮРО - ЮГОЗАПАД
ОТДЕЛ „СТАТИСТИЧЕСКИ ИЗСЛЕДВАНИЯ - БЛАГОЕВГРАД“

В област Благоевград относителният дял на бедност при мъжете е 15.2%, а при жените - 19.6%. В сравнение с предходната година дялът на бедност се увеличава и при двата пола - с 1.4 процентни пункта при мъжете и с 3.4 процентни пункта при жените.

Системата за социална защита има съществено значение за редуциране на бедността. Данните за 2022 г. на национално ниво показват, че ако в доходите на домакинствата се включат доходите от пенсии, но се изключат останалите социални трансфери (обезщетения, социални и семейни помощи и добавки), равнището на бедност се повишава от 22.9 до 30.3%, или със 7.4 процентни пункта. Съответно при изключване на пенсиите и останалите социални трансфери равнището на бедност нараства до 44.2%, или с 21.3 процентни пункта. За област Благоевград равнището на бедност се повишава съответно от 17.5% до 27.7%, или с 10.2 процентни пункта, докато при изключване на пенсиите и останалите социални трансфери равнището на бедност за областта нараства до 42.3% или с 24.8 процентни пункта.

Поляризацията на населението в област Благоевград по доход, измерен чрез съотношението на доходите между бедните и богатите слоеве на обществото за 2022 г. показва, че най-бедните 20% от домакинствата имат 5.2 пъти по-нисък доход от най-богатите 20%, като спрямо 2021 г. поляризацията намалява с 0.3 процентни пункта.

Материални лишения на домакинствата

В общите показатели за оценка на бедността са включени и субективни индикатори, свързани с материални лишения. Те показват субективната оценка и личните нагласи на лицата и домакинствата относно възможностите за задоволяване на отделни нужди и потребности. До 2020 г. за оценка на материалните лишения на домакинствата се използваша девет въпроса, свързани с потреблението на конкретни стоки и услуги. От 2021 г. се включва нов показател за тежки материални и социални лишения, който показва липсата на необходими и желани предмети за водене на достоен живот.

През 2022 г. в област Благоевград 14.6% от населението живее в тежки материални лишения (ограничения в 7 от 13 показателя), което се увеличава спрямо предходната година с 2.2 процентни пункта.

Домакинства с нисък интензитет на икономическа активност

Лица, живеещи в домакинства с нисък интензитет на икономическа активност, се дефинират като лица от възрастовата група 0 - 64 години, живеещи в домакинство, където възрастните (18 - 64-годишните с изключение на учащите от възрастовата група 18 - 24 години) работят под 20% от техния потенциал през референтния период.

Следвайки дефиницията, през 2022 г. в област Благоевград 16.4 хил. лица на възраст 18 - 64 години живеят в домакинства с нисък интензитет на икономическа активност, или това са 9.7% от населението. Спрямо 2021 г. относителният им дял се увеличава с 3.3 процентни пункта.

Комбиниран индикатор

Във връзка с поставените цели по ключови области в стратегията „Европа 2030“ от изследването на доходите и условията на живот (EU-SILC) се изчислява комбиниран показател за регулярен мониторинг на напредъка на страните при изпълнение на националните подцели. Показателят включва лица, живеещи в риск от бедност, с материални и социални лишения и в домакинства на безработни или с нисък интензитет на икономическа активност.

ТЕРИТОРИАЛНО СТАТИСТИЧЕСКО БЮРО - ЮГОЗАПАД
ОТДЕЛ „СТАТИСТИЧЕСКИ ИЗСЛЕДВАНИЯ - БЛАГОЕВГРАД“

Комбинирането на трите показателя показва, че през 2022 г. 32.2% от населението на страната, или 2 206.1 хил. лица, са били в риск от бедност и социално изключване. За област Благоевград през 2022 г. 81.4 хил. лица или 27.2% живеят в риск от бедност или социално изключване - съответно 24.4% от мъжете и 30.0 % от жените. Стойността на показателя се увеличава с 2.2 процентни пункта спрямо 2021 г. при мъжете и 3.2 при жените (табл.2).

2. Население в риск от бедност и социално изключване по пол

	2019	2020	2021	2022
Общо - хил.	78.7	78.2	74.3	81.4
Относителен дял от населението - %	25.8	25.8	24.6	27.2
Мъже - хил.	39.4	37.3	32.5	35.4
Относителен дял от населението - %	26.5	25.3	22.2	24.4
Жени - хил.	39.3	40.9	41.8	46.0
Относителен дял от населението - %	25.1	26.3	26.8	30.0

Деца в риск от бедност и материални лишения.

През 2022 г. 23.7% от децата на възраст 0 - 17 години в област Благоевград са изложени в риск от бедност, при 25.9% общо за страната.

В изследването „Статистика на доходите и условията на живот“ от 2013 г. се събират данни за материалните лишения на децата в домакинството (на възраст между 1 и 15 години). За оценка на материалните лишения при децата в домакинствата се използват тринадесет въпроса, свързани с потреблението на конкретни стоки и услуги, като например: почивка извън дома поне една седмица в годината (вкл. празници със семейството, гостуване при роднини, приятели, организирана почивка от училището и т.н.); редовни занимания с плуване, свирене на музикален инструмент, участие в младежки организации и др.; екипировка за игри навън (колело, ролери, кънки и др.); купуването на книги, които са подходящи за възрастта на децата (без учебници и учебни помагала); купуването на два чифта обувки по размер в зависимост от сезона и/или за всички сезони.

През 2022 г. в област Благоевград относителният дял на децата с материални лишения (лишени от поне един от 13 показателя) е 25.9%. Спрямо предходната година стойността на този показател се понижава с 6.8 процентни пункта.

Методологични бележки

С Регламент № 1700 от 2019 г. на Европейския парламент и на Съвета се определя обща рамка за европейската статистика за лицата и домакинствата, основана на индивидуални данни, събрани чрез извадки. Наблюдението за доходите и условията на живот (SILC), е част от изследванията включени в регламента, и се отнася до събирането на съпоставима и актуална информация за моментното състояние (cross-sectional data) и от повторени във времето (longitudinal data) изменения в доходите, равнище и структура на бедността и социалната изолация.

Целевата съвкупност в изследването са всички **обикновени** домакинства и техните членове, живеещи на територията на страната в момента на наблюдение. Лицата, живеещи в колективни домакинства и в институции, са изключени като цяло от целевата съвкупност.

Размерът на извадката за 2022 г. включва 9 243 домакинства от 6 ротационни групи от всички области на страната. Освен домакинството, попаднало в извадката, обект на наблюдение са и всички негови членове на възраст 16 и повече навършени години. Извадката се състои от шест ротационни групи, като всяка година една от ротационните групи отпада от наблюдението и се заменя с нова. Този ротационен модел на извадка осигурява два типа данни:

- Моментни (данни от текущата година на наблюдение);
- Лонгитудинални (данни за домакинствата, участвали в поне две последователни години).

Наблюдението се провежда с два типа анкетни карти:

- Въпросник за домакинството;
- Индивидуална анкетна карта за всяко лице от домакинството на възраст 16 и повече навършени години.

Основни понятия

Линия на бедност

За изследване на равнището на бедност в методологията на Евростат се използва общ разполагаем нетен доход. Линията на бедност представлява 60% от средния общ разполагаем нетен доход на еквивалентна единица.

Еквивалентни скали

За пресмятане на индикаторите за бедност и социално включване се използва общ разполагаем нетен доход на еквивалентна единица. Поради различния състав и брой лица в домакинствата се прилагат еквивалентни скали. Използва се модифицираната ОЕСД скала, според която първият възрастен на 14 и повече навършени години получава тегло единица, вторият възрастен на 14 и повече навършени години - тегло 0.5, и всяко дете под 14 години - тегло 0.3. Теглата се присъждат на всеки член на домакинството и се сумират, за да се получи еквивалентен размер на домакинството. Общият разполагаем нетен доход за всяко домакинство се разделя на неговия еквивалентен размер и се формира общ разполагаем нетен доход на еквивалентна единица.

Поради извадковия характер на изследването за доходите и условията на живот по някои основни показатели са изчислени следните оценки в табл. 3:

3. Оценки на някои основни показатели в област Благоевград през 2022 година

Индикатори	Относителен дял - %	Стандартна грешка
Население в риск от бедност и социално изключване - нова дефиниция		
Общо	27.2	4.7
Мъже	24.4	4.6
Жени	30.0	5.1
0 - 17 години	33.0	9.3
18 - 64 години	23.9	5.0
65+ години	32.7	3.7
Риск от бедност		
Общо	17.5	4.2
Мъже	15.2	4.3
Жени	19.6	4.5
0 - 17 години	23.7	9.5
18 - 64 години	14.3	4.3
65+ години	22.0	3.2
Материални лишения - нова дефиниция		
Общо	14.6	3.1
Мъже	14.0	3.5
Жени	15.2	3.0
0 - 17 години	17.9	6.7
18 - 64 години	12.9	3.0
65+ години	16.9	2.9

Повече информация за индикаторите на бедност и социално включване може да бъде намерена на сайта на НСИ в рубриката „Социално включване и условия на живот“ и в Информационна система ИНФОСТАТ.